

K vojenskovědeckým konferencím

Významným úkolem dalšího rozvoje vojenskovědecké práce v ČSLA je zvyšování její kvality, efektivity a účinnosti. Jednou z cest, která vede ke splnění tohoto úkolu, je všestrannější využívání základních forem vojenskovědecké práce. Mezi velmi účinné formy patří mimo jiné i vojenskovědecké konference. Proto jim v posledních letech věnuje velení ČSLA zvýšenou pozornost.

Počet vojenskovědeckých konferencí, konaných v ČSLA podle kalendářního plánu

opatření na výcvikový rok, se zejména v posledních dvou letech značně zvýšil. Ve větším počtu byly iniciativně organizovány vojenskovědecké konference a semináře i u svazů, svazků a ve vojenských vysokých školách. Z přípravy a průběhu vojenskovědeckých konferencí byly získány četné metodické poznatky a zkušenosti, jejichž zevšeobecněním chceme ukázat některé možnosti zvyšování jejich kvality a účinnosti v dalších letech.

K základním poznatkům z organizace vojenskovědeckých konferencí

Z hodnocení výsledků konferencí, které organizovali velitelé a náčelníci, vyplývá, že vojenskovědecké konference se staly významným přínosem pro zvyšování teoretické připravenosti příslušníků ČSLA a pro zdokonalování praktické činnosti velitelů, štábů i vojsk. Umožnily posoudit mnohé teoretické i praktické otázky vojenství i způsoby jejich řešení, sjednotit názory účastníků a přijmout vhodná doporučení k uplatnění získaných poznatků v praktické činnosti štábů i vojsk, ve výchovně vzdělávacím procesu na vojenských školách i v další vědeckovýzkumné práci. Výsledky jednání konferencí i přes rezervy ve zvyšování jejich tvůrčího charakteru potvrdily, že jde o jednu z velice účinných forem vojenskovědecké práce.

Přípravě a konání vojenskovědeckých konferencí věnovali všichni jejich organizátoři značnou pozornost. O základních otázkách přípravy konferencí osobně rozhodovali hlavní funkcionáři pořádajících stupňů velení. Cílevědomě ovlivňovali obsahovou stránku přípravy konferencí a jejich organizační a materiální zabezpečení. Zpracováním referátů a koreferátů pověřili vybrané specialisty, nebo zpracovatelské kolektivy, kteří široce využívali pomoci kateder vojenských vysokých škol, častěji i vědeckovýzkumných pracovišť a podřízených štábů.

Tematické zaměření konferencí směřovalo k řešení aktuálních otázek operačního umění a taktik, přípravy velitelů, štábů a vojsk, které vyplývají z možného

charakteru ozbrojeného zápasu a zavádění nové bojové techniky a výzbroje do ČSLA.

Většinou šlo o konference monotematické a krátkodobé. Zvláštní význam měla vojenskovo vědecká konference za řízení ministra národní obrany ČSSR v roce 1981, která byla vícetematická a několikadenní. S využitím nejnovějších poznatků sovětské

vojenské vědy umožnila vybavit přední funkcionáře ČSLA novými poznatky o mezinárodní vojenskopolitické situaci a válečných přípravách NATO, o rozvoji vojenského umění, vlivu vědeckotechnické revoluce na operační umění a taktiku a o dalších závažných oblastech soudobého vojenství. Ostatní konference byly z 80 % jednodenní a z 20 % dvoudenní.

K tematickému zaměření konferencí

Témata vojenskovo vědeckých konferencí vycházela zpravidla z hlavních úkolů RMNO pro přípravu vojsk v příslušném vývojovém roce i z bezprostředních potřeb, které vyplynuly z bojové a politické přípravy vojsk, z operační přípravy velitelů a štábů a z potřeby řešení některých otázek taktiky a operačního umění.

V budoucnu bude účelné více vycházet i z dlouhodobějších úkolů vědecké práce v ČSLA a výrazněji projevovat vojenskovo vědecké konference s řešením perspektivních a klíčových problémů rozvoje ČSLA a výzkumných úkolů v rámci pětiletého plánu vědecké práce MNO nebo pětiletých plánů vědecké práce ostatních stupňů velení, vojenských vysokých škol a vědeckovýzkumných pracovišť ČSLA. Poměrně málo byly vojenskovo vědecké konference využity k projednání výsledků výzkumu, vyřešených v rámci plánů vědecké práce.

Současná praxe stanovení tematiky vojenskovo vědeckých konferencí je založena především na tom, že témata vybírají příslušní velitelé a náčelníci. Přitom dochází i k určitému tematickému a obsahovému rozptýlení a k tomu, že některé důležité aktuální problémy zůstávají stranou pozornosti konferencí. Z oblasti vojenského umění je to např. komplex problémů, které vyplývají ze zvláštností přípravy a vedení operací svazy spojeneckého složení na západním válčišti. Z dílčích problémů jsou to pak např.:

- organizace a vedení radioelektronického boje ve všech druzích bojové činnosti,
- využití vzdušných výsadků k obchvatu nepřítelů ze vzduchu a jejich součinnost s operačními manévrujícími skupinami,
- organizace průzkumu k zabezpečení potřeb jaderného a palebného ničení nepřítelů,

— využití moderních prostředků ke zkvalitnění rozhodovacího procesu a další.

K řešení této úlohy by přispělo, kdyby v jednotlivých případech, zejména v zájmu širších potřeb (celoarmádních, spojeneckých) bylo více využíváno i systémového přístupu ke stanovení témat vojenskovo vědeckých konferencí. To by mohlo vést k lepšímu pokrytí perspektivních a aktuálních problémů rozvoje teorie a potřeb praxe vojsk.

U vševojskových svazků byly konference často vhodně využity k projednání problematiky, která byla předmětem připravovaných cvičení nebo bezprostředně přispívala ke zkvalitňování úrovně bojové a mobilizační pohotovosti. Tím se staly i určitou formou jejich teoretické přípravy na klíčová cvičení.

Všeobecně je však nutné konstatovat, že pro konference byla často stanovena velmi široká a obsáhlá témata, což vytvářelo pro jednání konferencí velmi obtížné a náročné podmínky. K projednání rozsáhlého tématu je zapotřebí mnoho času a těžko se dosahuje jeho všestranné posouzení. Projednávání široké škály problémů již předem téměř vylučuje možnosti rozvinutí hlubší tvůrčí diskuse kolem sporných a dosud dostatečně nevyjasněných problémů. To také bylo jednou z příčin toho, že mnohé vojenskovo vědecké konference neměly v potřebné míře požadovaný tvůrčí a výzkumný charakter.

Prohloubení tvůrčí diskuse, tvořivého hledání optimálních řešení, vytváření podmínek pro to, aby se konference staly vhodnou půdou pro rozvinutí určité vědecké rozpravy, jeví se v současné době jako úkol číslo jedna při zvyšování vědecké úrovně konferencí. K tomu by měla přispět i vhodná volba aktuálních a rozsahem přiměřených témat.

K metodám a formám konání vojenskovo vědeckých konferencí

Z hlediska metody jednaly $\frac{2}{3}$ konferencí v plénu a $\frac{1}{3}$ konferencí v plénu a sekcích. V posledním období se zvýšil počet

konferencí, které jednaly s využitím práce v sekcích. Tento trend je nutné hodnotit kladně, protože paralelní práce v sekcích

dovoluje v kratším čase posoudit větší okruh otázek dané tematiky a dává příležitost vystoupit většímu počtu účastníků konference v diskusi. I když by nebylo správně doporučovat konání konference v sekcích jako jedinou správnou metodu jednání, je vhodné v ní spatřovat jednu z cest k prohlubování tvůrčího charakteru v jednání konferencí. Je účelné uplatňovat tuto metodu jednání zejména v těch případech, kdy je možné tematiku konference určitým způsobem rozdělit na několik dílčích problémů.

Podnětná a účinná metoda konání konference byla uplatněna např. na VA AZ při projednání dlouhodobě potřebného tématu „Příprava a vedení obranného boje při odražení protidruhu nepřítele“. Pro jednání konference zpracoval široký autorský kolektiv VA AZ teoretickou studii. Její teze byly zaslány předem účastníkům konference. Aplikace zásad, uvedených v teoretické studii, byla rozpracována v praktickém řešení obrany motostřelecké divize ve formě taktického skupinového cvičení. To bylo rovněž zasláno předem části pozvaných účastníků konference. O přípravu stanoviska ke zpracovaným podkladovým materiálům bylo požádáno pět správ MNO a o zpracování oponentského posudku vševojenské svazy.

K přípravě vojenskovedeckých konferencí

Příprava vojenskovedeckých konferencí probíhala organizovaně, promyšleně a včas podle plánů přípravy konferencí, které schválili velitelé, náčelníci pořádajících složek.

Všeobecně se při přípravě a konání vojenskovedeckých konferencí osvědčilo využívání metodiky, kterou vydalo vojenskovedecké oddělení GŠ.

Včas byly upřesněny zejména obsahy a zaměření hlavních referátů a koreferátů. K referátům dali připomínky příslušní velitelé, náčelníci. Pak je schválili. Účastníkům jednání konferencí však předem většinou nebyly zaslány. Kromě několika případů nebyly účastníkům jednání zaslány ani teze hlavních referátů. Tato skutečnost nepřispěla k efektivitě průběhu jednání konferencí. Čtené úvodní referáty byly v těchto případech zpravidla dlouhé, protože bylo nutné účastníky jednání v chronologickém sledu seznámit komplexně s názory na projednávanou problematiku. Přitom docházelo často k opakování poznatků, které byly účastníkům konference známy.

Při zaslání referátů nebo výstižných tezí účastníkům předem je možné v úvodním

Po přednesení referátu a koreferátů na plénu konference byla organizována společná příprava účastníků konference k projednání praktického příkladu v sekcích.

Předností i nedostatky při uplatňování teoretických zásad na praktickém příkladu řešení hlavních otázek obrany motostřelecké divize při odražení protidruhu nepřítele byly posuzovány v sekcích (vševojskové, RVD, PVO, ženijního vojska a v sekci ostatních účastníků konference různého odborného zaměření).

Poznatky, získané při jednání v sekcích, byly zobrazeny ve vědecké rozpravě na závěrečném jednání konference v plénu.

Zvolená metoda konání konference na VA AZ — tj. rozpracování teorie, její ověření, ukázka její možné aplikace na praktickém příkladu se zdůvodněním, oponentura a projednání v plénu i v sekcích — obohatila metody konání vojenskovedeckých konferencí. Předností této metody je, že zabezpečuje vhodné propojení teorie s praxí a umožňuje širokou, aktivní a všestrannou tvůrčí diskusi k problémům, u kterých je nutné hledat nové účinnější způsoby řešení.

U značné části konferencí byla uplatněna převážně informační forma jednání, u části pak posuzovací nebo kombinace informační a posuzovací formy.

slově v krátkých a přesvědčivých formulacích zdůraznit, co je vysvětleno v písemném materiálu, pouze hlavní problémy s důrazem na to, jaké nové poznatky byly získány, ověřeny v praxi, které ze získaných závěrů vyžadují doplňující prověření a co je žádoucí zvláště hluboko a šířeji rozebrat v diskusi. Obecně platnou zkušeností, která se plně potvrdila, je, že vůbec není třeba přetěžovat konference dlouhými čtenými referáty a četnými koreferáty, ale ponechat dost času na diskusi.

Při nerozeslání hlavních referátů nebo jejich tezí je ztížena i příprava účastníků k diskusi. Zejména jsou tím omezeny předpoklady pro navození tvůrčí atmosféry, pro kritické posouzení projednávaných otázek a hledání nejnovějších způsobů jejich řešení.

Jedním z předpokladů k zabezpečení požadované informovanosti účastníků konferencí je včasné zahájení prací na přípravě konference a na zpracování hlavního referátu.

Ke zvýšení názornosti projednávané problematiky byly zpracovány — jako součást

přípravy referátů, koreferátů i některých diskusních vystoupení — četná schémata, tabulky, přehledy, situační mapy a další. Příprava názorných pomůcek, jejich vysoká kvalita a vhodné použití byly přínosem pro jednání konferencí i pro využití těchto pomůcek v další odborné přípravě velitelů a štábů.

Účastníci jednání konferencí byli vybráni vesměs velmi odpovědně. Na jednání konferencí byli pozváni důstojníci a generálové ze zainteresovaných složek ministerstva národní obrany, z vojenských orgánů státní správy, vojenských okruhů, svazů, z ostatních štábů, z vojenských vysokých škol, z vědeckovýzkumné základny ČSLA a dalších složek ČSLA. Pouze v ojedinelých případech bylo opomenuto přizvání, zejména zástupců z vojenských vysokých škol a z vědeckovýzkumných pracovišť. V zájmu zabezpečení možné publicity projednávání otázek jeví se potřebné přizvat na jednání konference i zástupce redakcí příslušných vojenskoodborných časopisů.

K průběhu jednání vojenskovědeckých konferencí

Na úrovni jednání konferencí měla kladný vliv skutečnost, že většinu konferencí řídili osobně velitelé, náčelníci pořadajících složek, kteří také zpravidla přednesli i hlavní referáty. To mimo jiné přispělo ke zvýraznění významu projednávání otázek a přijímání závěrů i opatření k jejich realizaci. K posílení těchto momentů přispěla i přítomnost funkcionářů nadřízených orgánů a jejich aktivní vystoupení na jednání.

Průběh a úroveň diskuse na konferencích, přestože se oproti dřívějšímu období zlepšila, neplní však dosud vždy tu roli, kterou by měla při jednáních sehrát. Je málo takových vystoupení, ve kterých jsou ukazována a zdůvodňována nová kvalitnější a efektivnější řešení. Tyto požadavky nejvíce splňovaly ty diskusní příspěvky, které seznamovaly účastníky jednání s novými poznatky získanými při cvičeních s vojsky, na velitelsko-štábních cvičeních, na odborných shromážděních a při plnění dalších úkolů vojskové praxe.

Zvyšování tvůrčí atmosféry jednání konferencí je proto nutné hledat jak v úvodních referátech, kde je nutné stručně a výstižně objasnit otázky, které jsou předmětem jednání, rozehrát jejich obsah, zdůraznit sporné problémy a formulovat konkrétní návrhy, tak i v prohlubování aktivního a tvůrčího charakteru diskuse.

Shrnutí výsledků jednání konferencí, jejich zhodnocení a formulaci příslušných

Při přípravě vojenskovědeckých konferencí byla široce využívána zkušenost Sovětské armády, zejména za aktivního podílu představitelů hlavního velitele Spojených ozbrojených sil u MNO, svazů a VA AZ a příslušníků Střední skupiny vojsk Sovětské armády, kteří se aktivně zúčastnili i jednání konferencí.

V rámci opatření k zabezpečení dobré úrovně konferencí připravily některé složky MNO ukázky nových materiálů, technických prostředků a bojové techniky. Na těchto ukázkách byly předvedeny i možné způsoby realizace námětů, projednávaných na konferencích. Předvedené ukázky byly přínosem pro jednání konferencí.

Etapa příprav vojenskovědeckých konferencí byla charakteristická činností tvůrčíou prací a spoluprací pracovníků složek MNO, vojenských okruhů a svazů, vojenských vysokých škol, vědeckovýzkumné základny a dalších štábů a stala se významným impulsem při rozvíjení vojenskoteoretického myšlení důstojníků a generálů.

závěrů udělali ve všech případech řídící velitelé a náčelníci s využitím poznatků a názorů členů předsednictva konferencí, popřípadě vyhodnocovacích skupin. Jednomyslně se dospívalo k závěrům, že cíle stanovené pro konferenci byly splněny a že výsledky jednání značně přispěly k řešení mnoha aktuálních problémů bojové a operační přípravy, bojové pohotovosti vojsk i některých otázek teorie operačního umění a taktiky. Zároveň byla přijímána konkrétní opatření k realizaci některých závěrů, formulovaná doporučení pro jednotlivé oblasti činnosti ČSLA.

Četné poznatky z minulých let ukazují, že právě ve využívání výsledků jednání vojenskovědeckých konferencí přetrvávají největší nedostatky. V prohlubování cílevědomosti a systematickosti práce s výsledky vojenskovědeckých konferencí je nutné spatřovat jeden z hlavních zdrojů dalšího zvyšování jejich přínosů pro rozvoj teorie a praxe ČSLA.

Organizátoři konferencí začínají věnovat tomuto problému větší pozornost. Tak například soudruzi ze štábu hlavního týlu MNO rozpracovali v součinnosti se zainteresovanými složkami ČSLA závěry vojenskovědecké konference do celého komplexu opatření, kterými zabezpečují plánovitou realizaci všech podstatných námětů.

Cenná zkušenost byla získána i na vojenskovědecké konferenci SBP/MNO, kde na závěr jednání bylo přijato konkrétní

usnesení k využití a dopracování výsledků jednání konference.

U většiny vojenskovědeckých konferencí bylo v jejich závěru uloženo vydat mate-

riály konference ve formě sborníků. Často bylo doporučeno publikovat projednávané otázky v příslušném vojenskoodborném tisku, což rovněž přispívá k dalšímu zvyšování tvůrčího úsilí v ČSLA.

Zkušenosti z vojenskovědeckých konferencí především ukazují, že jejich přípravě a konání věnovali všichni organizátoři velkou pozornost. Přínos vojenskovědeckých konferencí je vesměs hodnocen velmi kladně. Potvrdilo se, že vojenskovědecké konference v ČSLA se stávají stále významnější a rozšířenější formou vojenskovědecké práce.

I při dosažení těchto vcelku dobrých výsledků je nutné kvalitu vojenskovědeckých konferencí s využitím získaných poznatků a zkušeností dále zvyšovat. Způsobu a formy jejich zkvalitňování je možné podle získaných poznatků stručně shrnout takto:

1. Při stanovení témat vojenskovědeckých konferencí zvýšit systémovost a perspektivnost jejich výběru se zaměřením na hlavní úkoly a důsledněji vycházet z dlouhodobějších potřeb přípravy a výstavby ČSLA i záměrů rozvoje vědecké práce v ČSLA. Tam, kde jsou pro to předpoklady, zejména u správ a samostatných oddělení MNO, vojenských vysokých škol a pracovišť vědeckovýzkumné základny, více propojovat tematiku vojenskovědeckých konferencí s řešením výzkumných úkolů podle plánů vojenskovědecké práce. Postupně přecházet k projednání užších problémů a jejich hlubokému posouzení. Obsahové zaměření konferencí ještě účinněji centrálně usměrňovat.

2. Při volbě metody a formy konání konferencí postupně přistoupit k využití ná-

ročnějších způsobů jednání, které přispějí k prohloubení tvůrčího charakteru práce konferencí. Přecházet od informační formy jednání k formě posuzovací. Více využívat specializovaného posuzování dílčích otázek v sekcích.

3. V období přípravy vojenskovědeckých konferencí usilovat o včasné a věcné seznámení účastníků jednání s obsahem hlavního referátu, popřípadě i důležitých koreferátů s důrazem na nové poznatky získané výzkumem, ověřené praxí a na ty otázky, které je nutné hlouběji a šířeji rozebrat a posoudit v diskusi.

4. Důsledně uvažovat o volbě účastníků jednání konference tak, aby bylo zabezpečeno komplexní posouzení projednávané tematiky, a to jak z hlediska dosažené úrovně teoretického poznání, tak i poznatků soudobé praxe vojsk. Pro lepší šíření nových poznatků zvat i zástupce vojenskoodborných časopisů.

5. V průběhu jednání konferencí cílevědomě usilovat o prohloubení tvůrčího charakteru jednání, vytvářet podmínky pro to, aby se konference staly vhodnou půdou pro rozvinutí tvůrčí vědecké rozpravy. Zabezpečit, aby v průběhu jednání docházelo k potřebnému propojení teorie s praxí s cílem hledat nové účinné způsoby řešení projednávaných otázek.

6. Závěry konferencí formulovat konkrétněji. Cílevědoměji a plánovitěji zabezpečovat a sledovat jejich využití v teorii a praxi ČSLA.

Jedním z úkolů RMNO na nový vycvikový rok je „urychlit uplatňování nejnovějších výsledků vědy a technického rozvoje v praxi výstavby a přípravy ČSLA“. Na splnění tohoto úkolu se mohou účinně podílet i vojenskovědecké konference, k jejichž přípravě a konání mohou přispět výše zobrazené zkušenosti, které směřují i ke splnění dalšího požadavku RMNO — „Prohloubit tvůrčí charakter vojenskovědeckých konferencí a zaměřit je na řešení složitých a aktuálních problémů“.